

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 27 MARTIE 1980¹

Amministrazione delle Finanze
împotriva
S.r.l. Meridionale Industria Salumi,
Fratelli Vasanelli și Fratelli Ultrocchi

**(Cereri pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare
formulate de Corte Suprema di Cassazione din Roma)**

„Efectul în timp al hotărârilor preliminare“

Cauzele conexate 66, 127 și 128/79

În Cauzele conexate 66, 127 și 128/79,

având ca obiect cererile adresate Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Corte Suprema di Cassazione din Roma, pentru pronunțarea în litigiile pendinte în fața acestei instanțe, între

AMMINISTRAZIONE DELLE FINANZE:

și

S.R.L. MERIDIONALE INDUSTRIA SALUMI;

AMMINISTRAZIONE DELLE FINANZE

și

FRATELLI VASANELLI;

AMMINISTRAZIONE DELLE FINANZE

și

FRATELLI ULTROCCHI,

a unei hotărâri preliminare privind sfera de aplicare în timp a hotărârilor de interpretare pronunțate de Curtea de Justiție în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE,

CURTEA,

constituită din H. Kutscher, președinte, A. O’Keeffe și A. Touffait, președinți de cameră, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans și O. Due, judecători,

¹Limba de procedură: italiana.

avocat general: G. Reischl
grefier: A. Van Houtte

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

1 Prin trei ordonanțe din 11 ianuarie 1979, înregistrate la grefa Curții de Justiție, prima la 20 aprilie 1979 (Cauza 66/79, *Meridionale Salumi*), iar celelalte două la 9 august 1979 (Cauzele 127/79, *Vasanelli* și 128/79, *Ultrocchi*), Corte Suprema di Cassazione din Roma a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, două întrebări referitoare la interpretarea articolului 177 din Tratatul CEE în ceea ce privește sfera de aplicare a hotărârilor de interpretare pronunțate de Curtea de Justiție în cadrul acestei dispoziții.

2 Prin aceste întrebări, formulate în termeni identici în cele trei ordonanțe de trimitere, Curtea este întrebată:

„a) Dacă, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, autoritățile unui stat membru au perceput în materie de importuri ceea ce nu ar fi trebuit să perceapă, în ceea ce privește raporturile încă nedefinite în conformitate cu legislația lor internă sau dacă, dimpotrivă, nu au perceput ceea ce ar fi trebuit să perceapă în temeiul dispozițiilor comunitare care se aplică sectorului în cauză, astfel cum a fost aceasta interpretată ca urmare a unei hotărâri a Curții de Justiție, este această hotărâre aplicabilă sau nu în egală măsură acestor raporturi în ordinea internă a statelor membre, sau nu este decât în limitele stabilite și în condițiile date, pe care Curtea le va defini ulterior ?;

b) Dacă, în orice caz, tot în legătură cu articolul 177 din Tratatul CEE, legislația comunitară interzice sau, dimpotrivă, impune sau dacă este indiferent pentru acesta faptul că legislația națională atribuie persoanelor interesate, pentru aceleași raporturi, competența de a acționa în justiție cu scopul de a cere sau de a recupera, pe baza interpretării date prin hotărârea Curții de Justiție, ceea ce trebuie plătit dar care nu a fost perceput sau, respectiv, ceea ce a fost achitat în mod necuvenit ?“

3 Întrebările sunt adresate în contextul litigiilor dintre operatorii economici și administrația italiană competentă, care le cere pentru importurile de carne de vită și mânzat efectuate în 1968, taxe agricole suplimentare la import plătite în temeiul Regulamentului nr. 14/64 al Consiliului din 5 februarie 1964 privind instituirea treptată a unei organizări comune a piețelor în sectorul cărnii de vită și de mânzat (JO 1964, p. 562) și al Regulamentului nr. 805/68 al Consiliului din 27 iunie 1968 privind organizarea comună a piețelor în sectorul cărnii de vită și de mânzat (JO L 148, p. 24).

4 Valoarea acestor prelevări fusese calculată, în acel moment, de către administrația vamală italiană prin aplicarea metodei, de altfel recomandate de către Comisie în materie vamală, conform căreia, în caz de diminuare a unui drept vamal după declararea la import, dar înainte de introducerea pe piață a mărfii, era necesar să se aplice rata cea mai favorabilă, la cererea importatorului interesat.

5 Printr-o hotărâre din 15 iunie 1976 (Cauza 113/75, *Frecassetti*, Rec. 1976, p. 983), Curtea de Justiție a declarat totodată că această metodă nu putea fi aplicată taxelor agricole la import

provenind din țări terțe, care trebuiau să fie calculate în mod uniform, conform ratei prelevării în vigoare în ziua acceptării declarației de import de către autoritățile vamale. Prin urmare, operatorii economici în cauză ar fi trebuit să plătească taxe cu o valoare mai ridicată.

6 Chiar înainte de hotărârea *Frecassetti*, administrația italiană a cerut aceste suplimente susținând, se pare, că operatorii nu au îndeplinit, în orice caz, o formalitate impusă de legislația italiană pentru a beneficia de cursul cel mai favorabil, dar în timpul procesului s-a ridicat problema în ce măsură interpretarea dată prin hotărârea *Frecassetti* furniza, pentru situațiile create înainte de data acestei hotărâri, un temei de drept comunitar pentru a cere suplimentele în litigiu, având în vedere faptul că, între timp, Decretul nr. 695 al Președintelui Republicii din 22 septembrie 1978 modificase un decret anterior astfel încât acesta să fie în concordanță, în ceea ce privește calculul prelevărilor agricole, cu hotărârea *Frecassetti*, dar că în același timp precizase că această modificare producea efecte doar la 11 septembrie 1976, cu consecința că taxele suplimentare erau cerute numai pentru produsele declarate după această dată. Data de 11 septembrie 1976 a fost aleasă pentru că aceasta corespunde datei de publicare a dispozitivului hotărârii *Frecassetti* în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 214 din 11 septembrie 1976.

Cu privire la prima întrebare

7 În esență, această întrebare urmărește să stabilească dacă, în special în materie de taxe și redevențe plătite în temeiul dreptului comunitar, în cazul în care interpretarea unei dispoziții de drept comunitar de către Curtea de Justiție în cadrul articolului 177 din tratat arată că aplicarea dată acestei dispoziții, de către autoritățile naționale, nu era compatibilă cu dispoziția în cauză astfel cum i-a definit Curtea sfera de aplicare, dispoziția astfel interpretată trebuie aplicată de către instanțele naționale, sesizate în mod corespunzător în legătură cu litigiile generate de această aplicare, chiar și în legătură cu raporturile juridice generate și constituite anterior datei hotărârii care se pronunță cu privire la cererea de interpretare.

8 Articolul 177 din tratat prevede că este de competența Curții de Justiție să se pronunțe cu titlu preliminar cu privire la interpretarea tratatului și a actelor adoptate de instituții. Această competență are ca obiect asigurarea unei interpretări și a unei aplicări uniforme a dreptului comunitar și în special a dispozițiilor care au efect direct, prin intermediul instanțelor naționale.

9 Interpretarea pe care o dă Curtea de Justiție unei norme de drept comunitar, în exercitarea competenței conferite prin articolul 177, clarifică și precizează, în cazul în care este necesar, semnificația și sfera de aplicare a acestei norme, astfel cum trebuie sau ar trebui să fie înțeleasă și aplicată din momentul punerii acesteia în aplicare. Rezultă că norma astfel interpretată poate și trebuie să fie aplicată de către instanță chiar și raporturilor juridice generate și constituite anterior hotărârii care se pronunță cu privire la cererea de interpretare, în cazul în care, pe de altă parte, sunt îndeplinite condițiile care permit aducerea în fața instanțelor competente a unui litigiu referitor la aplicarea normei menționate.

10 Astfel cum a recunoscut Curtea de Justiție în hotărârea din 8 aprilie 1976 (Cauza 43/75, *Defrenne/Sabena*, Rec. 1976, p. 455), numai în mod excepțional, Curtea, în conformitate cu un principiu general de certitudine juridică inerent ordinii juridice comunitare și având în vedere efectele grave pe care hotărârea sa le-ar fi putut antrena în trecut în raporturile juridice stabilite cu bună credință, putea fi determinată să limiteze posibilitatea oricărei părți interesate de a invoca dispoziția astfel interpretată în scopul contestării acestor raporturi juridice.

11 Cu toate acestea, o astfel de limitare poate fi admisă numai în hotărârea care se pronunță cu privire la interpretarea solicitată. Cerința fundamentală pentru o aplicare uniformă și generală a dreptului comunitar implică faptul că este de competența exclusivă a Curții de Justiție să se pronunțe cu privire la restricțiile temporale care urmează să fie aduse interpretării pe care o dă aceasta.

12 În cele din urmă, având în vedere precizările cerute de instanța națională, este necesar să se remarce că norma de drept comunitar astfel interpretată produce efecte în conformitate cu interpretarea dată începând cu data intrării sale în vigoare fără a fi necesar să se facă distincție dacă dispozițiile în cauză impun taxe sau oferă avantaje celor interesați, și în special, fără a fi necesar să se facă distincția dacă este vorba despre sume pe care administrațiile naționale ar fi trebuit, dar au omis să le perceapă — cu încălcarea dreptului comunitar— sau despre sume pe care acestea le-ar fi perceput cu încălcarea acestui drept.

Cu privire la a doua întrebare

13 Prin cea de-a doua întrebare se solicită, în esență, să se răspundă dacă exercitarea drepturilor pe care resortisanții sau, după caz, autoritățile publice provin din efectul direct al unei dispoziții de drept comunitar interpretate în condițiile și cu consecințele descrise anterior poate sau nu să fie adaptată și eventual limitată de legislația națională. Această întrebare vizează în special competența administrației de a acționa în justiție pentru a cere recuperarea taxelor sau a redevențelor comunitare care ar fi trebuit să fie percepute.

14 Normele privind stabilirea și condițiile de percepere a sarcinilor financiare pe care Comunitatea are competența de a le stabili și care constituie în mod specific resurse proprii comunitare, astfel cum sunt drepturile vamale și prelevările agricole, au fost stabilite prin Decizia Consiliului din 21 aprilie 1970, privind înlocuirea contribuțiilor financiare ale statelor membre prin resurse proprii ale Comunităților (JO L 94, p. 19) și prin regulamente elaborate pentru punerea în aplicare a acesteia. Acest ansamblu de norme trebuie luat în considerare în cadrul sistemului general de dispoziții financiare ale tratatului, sistem care, asemenea celor corespunzătoare din statele membre, este dominat de principiul general de egalitate, care cere ca situațiile comparabile să nu fie tratate în mod diferit, cu excepția cazului în care o diferențiere este justificată în mod obiectiv.

15 Rezultă că sistemul de redevențe care alimentează bugetul comunitar trebuie să fie organizat astfel încât să constituie o sarcină uniformă pentru toți cei care îndeplinesc condițiile menționate de dispoziția comunitară referitoare la aceste sarcini. Această cerință implică un tratament egal în ceea ce privește condițiile de formă și de fond în care operatorii economici pot contesta impunerile comunitare în sarcina lor și solicită restituirea în cazul unei plăți necuvenite. Aceasta implică o egalitate analogă a condițiilor în care administrațiile statelor membre, acționând în numele Comunității, percep impunerile menționate și, după caz, recuperează avantaje financiare care au fost acordate în mod necorespunzător.

16 Consiliul s-a angajat în această abordare prin adoptarea Regulamentului (CEE) nr. 1430/79 din 2 iulie 1979 privind recuperarea sau remiterea drepturilor de import sau a drepturilor de export (JO L 175, p. 1) și a Regulamentului (CEE) nr. 1697/79 din 24 iulie 1979 privind rambursarea *a posteriori* a drepturilor de import sau a drepturilor de export care nu au fost cerute debitorului pentru mărfurile declarate pentru un regim vamal care presupune obligația de a plăti

astfel de drepturi (JO L 197, p. 1). Această reglementare, care nu intrase încă în vigoare la data prezentei hotărâri, nu rezolvă, cu toate acestea, decât parțial problemele referitoare la egalitatea justițiabililor în acest domeniu și caracterul neapărat tehnic de detaliat al acestui tip de reglementare permite numai o remediere parțială prin intermediul interpretării jurisprudențiale.

17 Din această stare de lucruri rezultă că, astfel cum a recunoscut Curtea, în special în hotărârea din 21 mai 1976 (Cauza 26/74, *Roquette*, Rec. 1976, p. 677), litigiile referitoare la restituirea sumelor percepute în numele Comunității intră sub incidența instanțelor naționale și trebuie să fie soluționate de acestea în temeiul legislației naționale în măsura în care dreptul comunitar nu a prevăzut dispoziții în materie. Acest lucru se aplică, din aceleași motive, procedurilor și litigiilor referitoare la poverile financiare pe care administrațiile statelor membre sunt obligate să le perceapă în numele Comunităților.

18 Prin urmare, este de competența ordinii juridice interne din fiecare stat membru, în măsura în care dreptul comunitar nu a prevăzut dispoziții în materie, să stabilească modalitățile și condițiile de percepere a veniturilor financiare comunitare în general și a prelevărilor agricole în special, și de asemenea să desemneze autoritățile responsabile de percepere și instanțele competente pentru a soluționa litigiile pe care această percepere le poate genera, dat fiind, cu toate acestea, că modalitățile și condițiile în cauză nu pot diminua eficacitatea sistemului de percepere a taxelor și a redevențelor comunitare decât în cazul taxelor și redevențelor naționale de același fel.

19 Această considerație și-a găsit expresia în Decizia Consiliului din 21 aprilie 1970 privind înlocuirea contribuțiilor financiare ale statelor membre prin resurse proprii ale Comunităților (menționate deja), al cărei articol 6 prevede în termeni expliți că resursele proprii — printre care prelevările agricole — „sunt percepute de către statele membre în conformitate cu actele cu putere de lege și actele administrative naționale care, după caz, sunt modificate în acest scop“.

20 Această trimitere explicită la legislațiile naționale este supusă, cu toate acestea, aceluiași limite precum cele care afectează trimiterea implicită a cărei necesitate a fost recunoscută în lipsa dispozițiilor comunitare, în sensul că aplicarea legislației naționale trebuie să se facă în mod nediscriminatoriu în raport cu procedurile care vizează soluționarea litigiilor de același tip, însă pur naționale, și în măsura în care normele procedurale nu pot avea drept rezultat imposibilitatea de a exercita practic drepturile conferite de legislația comunitară.

21 O reglementare națională specială referitoare la perceperea de taxe și redevențe comunitare care limitează competențele acordate administrației naționale pentru a asigura perceperea acestor taxe, în comparație cu competențele acordate aceleiași administrații în ceea ce privește taxele sau redevențele naționale de același tip, nu este, prin urmare, conformă cu dreptul comunitar.

Cu privire la cheltuielile de judecată

22 Cheltuielile efectuate de către guvernul italian și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebarea care i-a fost adresată de Corte Suprema di Cassazione din Roma, prin ordonanțele din 11 ianuarie 1979, înregistrate la 20 aprilie 1979 și 9 august 1979, hotărăște:

- 1. Interpretarea pe care, în exercitarea competențelor conferite prin articolul 177 din Tratatul CEE, Curtea de Justiție o dă unei norme de drept comunitar, clarifică și precizează, atunci când este necesar, semnificația și sfera de aplicare a acestei norme, astfel cum aceasta trebuie sau ar trebui să fie înțeleasă și aplicată din momentul punerii acesteia în aplicare. Rezultă că norma astfel interpretată poate și trebuie să fie aplicată de către instanță chiar și raporturilor juridice generate și constituite anterior hotărârii care se pronunță cu privire la cererea de interpretare, în cazul în care, în alte privințe, sunt îndeplinite condițiile care permit aducerea în fața instanțelor competente a unui litigiu referitor la aplicarea normei menționate. Numai în mod excepțional Curtea poate fi adusă în situația, chiar în hotărârea care se pronunță cu privire la cererea de interpretare, de a limita pentru toți cei interesați posibilitatea de a invoca dispoziția astfel interpretată în scopul punerii în discuție a raporturilor juridice create și constituite anterior.**
- 2. O reglementare națională specială referitoare la perceperea de taxe și redevențe comunitare care limitează competențele acordate administrației naționale pentru a asigura perceperea acestor taxe, în comparație cu competențele acordate aceleiași administrații în ceea ce privește taxele sau redevențele naționale de același tip, nu este, prin urmare, conformă cu dreptul comunitar.**

Kutscher	O'Keefe	Touffait	Mertens de Wilmars	Pescatore
Mackenzie Stuart		Bosco	Koopmans	Due

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 27 martie 1980.

Grefier
A. Van Houtte

Președinte
H. Kutscher